

Kritika ▼ Tema Razgovor O(ko) književnosti Iz radionice Multimedija Programi ▼

Pretraži web

Kalendar

Pisci i spisateljice na društvenim mrežama (1)

Društvene mreže: osveta Autora

Spisateljice i pisci koji na mreže dolaze kao već prepoznata autorska imena ondje dodatno podcrtavaju granicu između sebe i publike. Nailaze manje na prijatelje, a više na fanove. S konačnim trijumfom društvenih mreža, kao što poentira teoretičarka Simone Murray, vratila nam se – paradoksalno – stara dobra romantičarska figura Autora

Kalendar (https://kritika-hdp.hr/kalendar/)

studeni 2025

ČET

13

22. listopada - 16. studenoga

Interliber 2025.

ČET

13

22. listopada - 15. prosinca

Javni poziv za rezidencijalni program Udruge Kurs u Splitu za 2026. godinu (Rok: 15.12.2025.)

ČET

13

6. studenoga - 17. studenoga

Boris Postnikov
 (https://kritika-hdp.hr/autor/boris-postnikov/) (https://kritika-hdp.hr/autor/boris-postnikov/)
 20. kolovoza 2025.

Foto: Wikimedia

**Finalisti Nagrade Janko Polić
Kamov 2025.**

PET

28

28. studenoga - 7. prosinca

31. Sa(n)jam knjige u Istri

h,d,p,

hrvatsko društvo pisaca
croatian writers society

(https://hrvatskodrustvopisaca.hr/)

Izdvojeno

TEMA

**Očitovanje Hrvatskog društva
pisaca o genocidu u Gazi**
 (https://kritika-hdp.hr/ocitovanje-hrvatskog-drustva-pisaca-o-genocidu-u-gazi/)

Redakcija

Je li promocija na društvenim mrežama naporna obaveza ili prilika da publika upozna omiljenog pisca? Distrakcija od „pravog“ pisanja ili transformacija tradicionalnog modela autorstva? Gdje završava polemika, a gdje započinje hajka? Što predstavlja kritika u carstvu algoritama?

Ovih dana izlaze imena kandidata i kandidatkinja za novi Postscriptum (https://www.facebook.com/nagradapostscriptum/?locale=hr_HR), nagradu za književnost na društvenim mrežama, a ja i dalje nisam siguran jesam li tekst o književnosti na društvenim mrežama trebao započeti baš tom informacijom. S jedne strane, inicijator i organizator nagrade je **Kruno Lokotar**, kolega iz uredništva ovog portala, pa nije zgodno: književna scena nam je dovoljno incestuozna i bez moje promocije njegovog projekta. S druge strane, ako se nagrada dodjeljuje jubilarni deseti put, onda je valjda vrijedna spomena. Ajmo ipak ostati na drugoj strani, jer ako se nagrada za književnost na društvenim mrežama dodjeljuje već deset godina, onda to govori nešto i o društvenim mrežama: da ih s razlogom više ne zovemo „novim medijima“ kao što smo ih zvali nekada, da su se otrcale i pohabale, a i mi skupa s njima.

Put prema dolje

Društvene mreže pritom nemaju samo vlastitu povijest, nego i pretpovijest: to bi bili oni slavni dani blogomanije otprije dvadesetak godina, kada se naširoko raspravljalo o tome hoće li i kako će blogovi promijeniti književnost, najčitaniji blogeri mogli su računati na ukoričenja, a bilo je moguće čak i to da se preko bloga afirmira jedan književni kritičar, pokojni **Božidar Alajbegović** *a.k.a.* Knjiški moljac (<https://blog.dnevnik.hr/knjigoljub>). U drevnu prošlost spada i era uspona Facebooka,

KRITIKA

PROZA

Čovjek koji nije mogao šutjeti
(<https://kritika-hdp.hr/covjek-koji-nije-mogao-sutjeti/>)

Jagna Pogačnik

TEMA

Sedam veličanstvenih
(<https://kritika-hdp.hr/sedam-velicanstvenih/>)

Redakcija

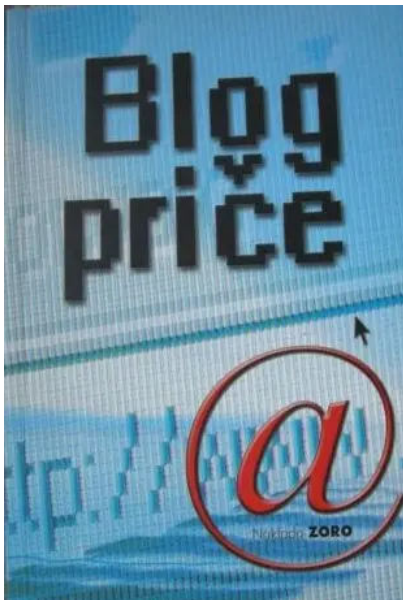
O(KO) KNJIŽEVNOSTI

Domaći stranci: filozofija migracije
(<https://kritika-hdp.hr/domaci-stranci-filozofija-migracije/>)

Donatella Di Cesare

KRITIKA

POEZIJA

Uspomena iz davne prošlosti:
zbirka blogerskih priča iz 2007. u
izdanju Naklade Zoro

na kojem je ovdašnja društvenomrežena književnost još uvijek najživlja, mada su ga novije generacije odavno odbacile. Dosta daleko izgleda čak i pandemijska 2020., kada smo kolektivno *downloadali* Zoom i šerali *lockdown* memove, a kompletan se književni život, skupa s radionicama, promocijama i festivalima, preselio onlajn. U međuvremenu, jednu veliku društvenu mrežu kupio je pa manje-više uništio besmisleno bogati kriptonacist, predsjednik SAD-a posjeduje svoju vlastitu, a po svim ostalima prelijevaju se nepregledne količine AI *slopa* dok algoritmi i ciljani oglasi pune *feedove* očitije nego ikad prije...

Negdje na tom putu prema dolje, sve do umjetno generiranih videa sa slatkim malim macama i

algoritamskog mikrotargetiranja, društvene su mreže, kao što se zna, fatalno potkopale i tradicionalne medije, one koji još uvijek imaju nekakva uredništva i uređivačke politike. Usisavši najveći dio onlajn oglašavanja, lišile su profesionalno novinarstvo prihoda, a kada smo na tom tragu novca stigli sve do *fake newsa*, *post-trutha*, *info-bubbleova* i sveprisutnih botova već je bilo kasno. S tradicionalnim medijima kapitulirale su, logično, i tradicionalne kulturne rubrike, pa sada književnicima i književnicama preostaje da na društvenim mrežama rade ono za što su nekada bili plaćeni profesionalni novinari: da objavljuju informacije o svojim knjigama i prijevodima, da najavljuju gostovanja i promocije, da prenose intervjue, da rade istovremeno i kao vlastiti PR-menadžeri i kao promotori i kao dežurni informatori.

Stvarni život revolucionarke (<https://kritika-hdp.hr/stvarni-zivot-revolucionarke/>)

Ana Fazekaš

Programi

(<https://kritika-hdp.hr/tag/ekoknjizevnost/>)

Ekoknjiževnost (<https://kritika-hdp.hr/tag/ekoknjizevnost/>)

(<https://kritika-hdp.hr/tag/knjizevnost-i-tehnologija/>)

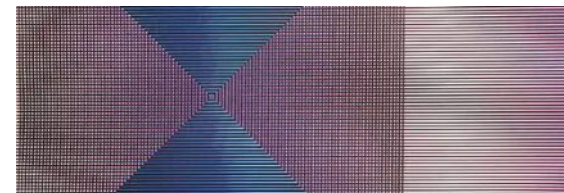
Književnost i tehnologija (<https://kritika-hdp.hr/tag/knjizevnost-i-tehnologija/>)

Prisutnost spisateljica i pisaca na društvenim mrežama – promatrana ovako sa strane – zato sve manje djeluje kao uzbudljiva prilika za čvršće povezivanje s publikom, razmjenu dojmova i mišljenja, a sve više kao neizbježna poslovna obaveza.

S tradicionalnim medijima kapitulirale su, logično, i tradicionalne kulturne rubrike, pa sada književnicima i književnicama preostaje da na društvenim mrežama rade ono za što su nekada bili plaćeni profesionalni novinari: da objavljuju informacije o svojim knjigama i prijevodima, da najavljuju gostovanja i promocije, da prenose intervjuje, da rade istovremeno i kao vlastiti PR-menadžeri i kao promotori i kao dežurni informatori

Dva tipa autora

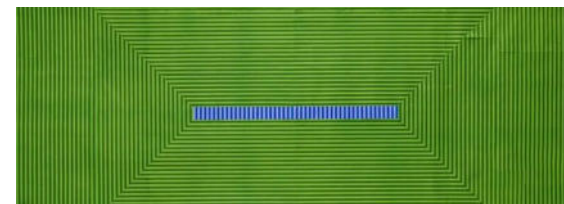
„U digitalnoj sferi uloga autora daleko nadilazi puko stvaranje sadržaja“, piše australaska teoretičarka **Simone Murray** u knjizi „Digitalna književna sfera“: „Danas je autor aktivno uključen u odnose s čitateljima, bilo da je u pitanju komunikacija ‘jedan-prema-mnogima’ ili čak ‘jedan-na-jedan’ u stvarnom vremenu: izvještava o napretku pisanja, najavljuje buduće nastupe u knjižarama ili medijima, uključuje se u aktualne političke ili kulturne rasprave, komentira rad drugih autora te selektivno odobrava, ispravlja ili na druge načine posreduje u čitateljskim raspravama o vlastitom djelu. Za razliku od autora iz doba masovnih medija, koji bi ulazili i izlazili iz fokusa javnosti u skladu s ciklusima promocije novih knjiga, autor digitalnog doba teži postojanosti i ‘ljepljivosti’ (kako se to kaže u žargonu interneta) odnosa s čitateljima.“

(<https://kritika-hdp.hr/tag/knjizevnost&vizualne-umjetnosti/>)

Književnost & vizualne umjetnosti (<https://kritika-hdp.hr/tag/knjizevnost&vizualne-umjetnosti/>)

(<https://kritika-hdp.hr/tag/osobna-biblioteka/>)

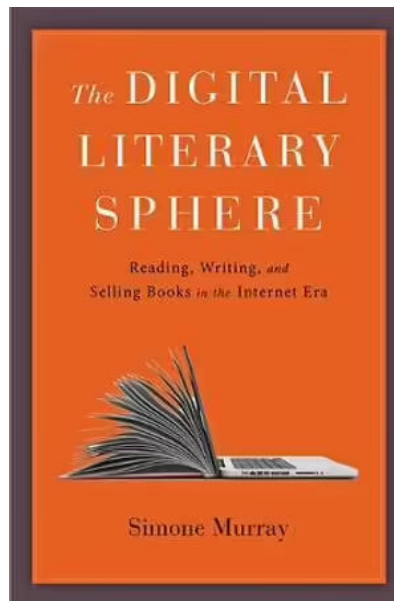
Osobna biblioteka (<https://kritika-hdp.hr/tag/osobna-biblioteka/>)

(<https://kritika-hdp.hr/tag/svaki-rat-je-drukci-svaki-rat-je-isti/>)

Digitalna književna sfera Simone Murray, iako objavljena prдавne 2018. godine, još uvijek funkcionira kao sasvim pristojan i pouzdan vodič u svijet društvenomrežene književnosti. Ona, recimo, na instagramima i fejsbucima prepoznaje dva glavna tipa autora: nikada brojnije amatere koji se žele probiti na scenu i već etablirana imena koja svoj oflajn status prenose na Internet i ondje ga dodatno učvršćuju. Oba smo, zapravo, već okrnuli. Među prve bi tako spadali svi oni koje ovih dana upoznajemo na stranicama Postscriptuma i oni koji su nagradu već dobili, ali i ostali koji su se prvo afirmirali u svijetu *followersa* i šeranja, kao što su **Boba Đuderija** ili pjesnikinja **Sara Malić**. Među druge poznatija lica, od **Miljenka Jergovića** do **Mire Gavrana** i od **Monike Herceg** do **Olje Savičević Ivančević**, koja se nešto više trude oko svoje onlajn persone. Naravno da ta dva tipa ni približno ne iscrpljuju sve primjere, naravno da ima i onih koji su prisutniji „privatno“ nego kao „javni“ autori, pa onda onih koji su, poput misterioznog **Svena Adama Ewina**, na mrežama izgradili ime i zatim s njih nestali, pa onih koje su ih, poput **Đurđice Čilić**, napustile iz nekih drugih razloga, zbog notorne toksičnosti onlajn diskursa, pa onih koje, kao **Asja Bakić**, nisu dale čak ni **Musku** da ih potjera s ex-Twittera...

Netko svemu pristupa opuštenije, netko sasvim ozbiljno, netko ne razumije kodove, netko se u digitalnom okruženju rodio, netko opsesivno broji lajkove, netko *lurka* sa strane, netko promovira sebe, netko promovira druge, ali evo što je doista zanimljivo: nijedan od ona dva idealtipska društvenomrežena autora, a ni svi ostali koji su se mrežama raspršili negdje između tih krajnosti – upozorava Murray – zapravo ne dovode ozbiljnije u pitanje pravila, vrijednosti i zakone *real life* književnog polja.

Svaki rat je drukčiji, svaki rat je isti (<https://kritika-hdp.hr/tag/svaki-rat-je-drukcijsvaki-rat-je-isti/>)

Najčitanije

IZ RADIONICE

Esej o noći (<https://kritika-hdp.hr/esej-o-noci/>)

Marko Pogačar

O(KO) KNJIŽEVNOSTI

Zvali su ga Propanuće Mora (<https://kritika-hdp.hr/zvali-su-ga-propanuce-mora/>)

Pablo Srdanović

RAZGOVOR

GORDANA FARKAŠ SFECI:
Sretnica sam jer imam
biblioteku i vrt (<https://kritika-hdp.hr/gordana-farkas-sfeci-sretnica-sam-ker-imam-biblioteku-i-vrt/>)

Dobitnike i dobitnice Postscriptuma tako čeka izlazak „prave“, ukoričene knjige, ukoričenju teže i ostali *wannabe* autori baš kao što su nekada težili ambiciozniji blogeri, a čak je i autor poznatiji kao nepoznati Sven Adam Ewin, nestavši sa mreža, iza sebe ostavio propisno tiskane, uvezane i katalogizirane zbirke pjesama.

***Digitalna književna sfera* Simone Murray, iako objavljena prдавne 2018. godine, još uvijek funkcionira kao sasvim pristojan i pouzdan vodič u svijet društvenomrežene književnosti. Ona, recimo, na instagramima i fejsbucima prepoznaje dva glavna tipa autora: nikada brojnije amatere koji se žele probiti na scenu i već etablirana imena koja svoj oflajn status prenose na Internet i ondje ga dodatno učvršćuju**

Nacionalne granice?

S druge strane – još interesantnije – spisateljice i pisci koji na mreže dolaze kao već prepoznata autorska imena ondje, usprkos horizontalnoj strukturi i demokratičnosti komunikacije, dodatno podcrtavaju granicu između sebe i publike, nailazeći manje na prijatelje, a više na fanove. Šezdesetih godina prošlog stoljeća, podsjeća Murray, u akademskim krugovima se radilo uglavnom na odstrelu Književnog Autora: **Foucault** i **Barthes** su ga detronizirali teorijskim sredstvima. Zatim su, početkom devedesetih, prvi dani Interneta obećavali da će takve teorijske zamisli provesti u djelo i da će književnu produkciju pretvoriti u beskonačno, ničim kontrolirano, postmodernistički razulareno, hiperulinkano, rizomatsko umrežavanje remiksiranih i simpliranih

[hdp.hr/gordana-farkas-sfeci-sretnica-sam-je-imam-biblioteku-i-vrt/](https://kritika-hdp.hr/gordana-farkas-sfeci-sretnica-sam-je-imam-biblioteku-i-vrt/)

Kruno Lokotar

KRITIKA

PROZA

Poetika esencijalnog
(<https://kritika-hdp.hr/poetika-esencijalnog/>)

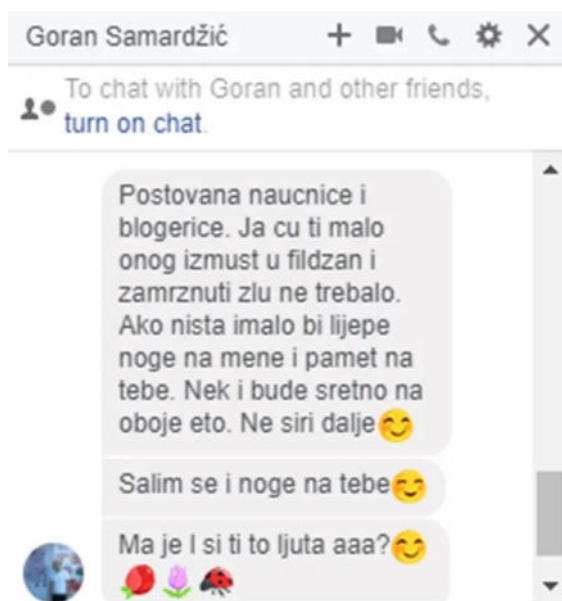
Tea Sesar

RAZGOVOR

TOMISLAV MEDAK: Ne zazirati od tehnologije (<https://kritika-hdp.hr/tomislav-medak-ne-zazirati-od-tehnologije/>)

Filip Kučeković

tekstova. Danas, međutim, stvari izgledaju znatno drugačije: „Autorska figura možda je odavno ‘eliminirana’ u akademskim krugovima, ali i dalje karizmatično privlači iz groba – barem u mašti digitalno pismene šire publike.“ S konačnim trijumfom društvenih mreža, poentira Murray, vratila nam se – paradoksalno – stara dobra romantičarska figura Autora koji suvereno kontrolira značenje svoga Djela. A ako se nekoj kritičarki Djelo slučajno ne svidi – možemo dodati – na nju će u komentarima pustiti svoje fanove.

Samardžićeve poruke Jeleni Kalinić iz 2018.

Na društvenim mrežama tako se u novom ruhu obnavljaju stare književne dileme, iznova se razlikuju posvećenici književnosti za koje su mreže samo gubitak vremena i oni koji veselo hrle u zagrljaj publici, vraćaju se problemi hijerarhije i vrijednosti, ali neće biti da se baš ništa nije promijenilo. Spomenuli smo kritičare: ako je među blogovima još bilo mjesta za Knjiškog moljca, sada ga više nema. Recepciju nadziru sami autori, oblikuju je *booktokeri*, a kompletna ideja autonomnog, individualnog i kritičkog čitanja kao da kolabira. Polemike i hajke, koje su ranije započinjale u

tradicionalnim medijima pa onda odjekivale na mrežama, sada idu suprotnim smjerom: dovoljno je sjetiti se Facebook-reakcije **Velimira Viskovića** na kritiku koju je o njegovoj knjizi napisala **Jadranka Pintarić** ili na nešto davniji „slučaj fildžan“ kada je novinarka **Jelena Kalinić** objavila seksističke poruke koje joj je slao pisac i urednik **Goran Samardžić**. A kad smo kod fildžana, evo nas i u takozvanoj regiji, gdje nas čeka

pitanje: kako se na društvenim mrežama crtaju nacionalne granice? Što ćemo s „hrvatskom književnošću“ tamo gdje svakodnevna komunikacija zaobilazi sam koncept nacionalne literature? Murray, recimo, smatra da se Internet već samom svojom strukturom opire nacionalnim podjelama, ali to bi ipak trebalo provjeriti: nema li u onlajn *bubbleovima* mjesta za sve, i za one uključive i za one isključive, i za literarnu emigraciju i za čuvare književnih ognjišta?

Je li dakle promocija na društvenim mrežama naporna obaveza ili prilika da publika upozna omiljenog autora? Distrakcija od „pravog“ pisanja ili transformacija tradicionalnog modela autorstva? Gdje završava polemika, a gdje započinje hajka? Što predstavlja kritika u carstvu algoritama? Ovim i bliskim pitanjima, a i ponekom daljem, vraćat ćemo se idućih tjedana u seriji tekstova posvećenih domaćim spisateljicama i piscima na društvenim mrežama.

Klikajte, lajkajte, šerajte, hejtajte!

*** Tekst je financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije u sklopu Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.**

Boris Postnikov (1979.) radi kao novinar u tjedniku *Novosti* i urednik portala *Kritika-HDP*.

agencija za elektroničke medije (<https://kritika-hdp.hr/tag/agencija-za-elektronicke-medije/>)

autori (<https://kritika-hdp.hr/tag/autori/>)

blog (<https://kritika-hdp.hr/tag/blog/>)

boris postnikov (<https://kritika-hdp.hr/tag/boris-postnikov/>)

društvene mreže (<https://kritika-hdp.hr/tag/drustvene-mreze/>)

simone murray (<https://kritika-hdp.hr/tag/simone-murray/>)

Tema (<https://kritika-hdp.hr/tag/tema/>)

Zvali su ga Propanuće Mora (<https://kritika-hdp.hr/zvali-su-ga-propanuce-mora/>)

Pablo Srdanović

Književna kritika protiv algoritama (<https://kritika-hdp.hr/knjizevna-kritika-protiv-algoritama/>)

**Spaljena zemlja: s
stranu digitalnog
doba, prema
postkapitalističk
svijetu**
(<https://kritika-hdp.hr/spaljena-zemlja-s-onu-str>)

[Impressum](#) | [Politika zaštite privatnosti](#) | [Uvjeti korištenja](#) | [Kontakt](#)

© 2020. Hrvatsko društvo pisaca. Sva prava pridržana.

Made with ♥ by SKROZ